

Тема

Фоностилістика

План

1. Предмет і завдання фоностилістики.
 2. Види звукових повторів. Алітерація. Асонанс. Монафон. Епіфора.
 3. Основні засоби евфонії української мови.
-

Література

1. Бадер В.І. Стилїстика української мови: Навчальний посібник. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2006. – 204 с.
 2. Жовтобрюх М.А. Слово мовлене. – К., 1969. – С. 36; Масюкевич О.М. Фонетичні... – С. 85.
 3. Калита Алла Андріївна. Система фонетичних засобів актуалізації смислу висловлювання (експериментально-фонетичне дослідження англійського емоційного мовлення): дисертація д-ра філол. наук: 10.02.04 / Київський національний лінгвістичний ун-т. - К., 2003.
-

Література (продовження)

4. Пентилюк М.І. Культура мови і стилістика. — К.: Вежа, 1994.
 5. Тоцька Н.І. Про милозвучність української мови // Загальна та експериментальна фонетика: Зб. наук. праць і матеріалів / Відп. ред. Л.Г.Скалозуб. — К, 2001. — С. 236.
 6. Чабаненко В.А. Рец. на: Українська мова: Енциклопедія. — К., 2000. — 752 с. // Українська мова. — 2001. — № 1. — С. 99.
-

Ключові поняття

Фоностилістика(фоніка),
евфонія(евфонічність), звукові
повтори, алітерація, асонанс,
монафон, епіфора, анафора,
милозвучність, чергування.

Фонетика

вивчає звуки в
акустичному,
анатомо-
артикуляторному,
лінгвістичному
аспектах.

Фоностилістика

вивчає частоту
вживання фонем у
різних стилях, їх
сполучуваність і
співвідношення

Фоностилістика

Розділ стилістики, який визначає звукову та графічну організацію текстів усіх стилів, естетичну роль звуків, евфонічність мовлення, можливість посилення звукової виразності тексту.

Завдання

- визначити місце фоностилістики у системі мовознавчої науки;
 - розглянути комплекс питань, пов'язаних із вивченням функціонально-стилістичних особливостей фоностилістики;
 - засвоїти основні поняття фоностилістики.
-

Фоносемантичні зв'язки між словами

первинні

звуконаслідувальні

вторинні

звукосимволічні

Алітерація

суголосся приголосних звуків,
тобто повтор одного або кількох
приголосних у суміжних чи
розташованих недалеко одне від
одного слова.

Наприклад:

“Ледь **ч**утно, без**ш**умно **ш**елестять
коми**ш**і” (К.Бальмонт)

“**Р**ожеве **п**роміння на **к**раплях **р**оси
брильєнтами **г**рає” (М.Вороний)

Монафон

слова, що починаються однаковим звуком.

Наприклад

Сліпучо-срібна стрічка снігу...
Сороки стрекіт стрішить стіху.
Село селянські слуха сни.
Сніг сіється-снується стиха...

Асонанс

(від лат. *asso* — відгукуюся) —
суголосся голосних, тобто повтор
однієї або кількох голосних у
суміжних чи розташованих
недалеко одне від одного слова.

Наприклад:

“По діброві вітер виє, гуляє по полю”
(Т.Шевченко)

Анафора

початковий (ініціальний) повтор однакових звуків (слів) на початку слів, рядків, строф, речень, абзаців, розділів твору.

Наприклад:

**“Любочці нашій складаю співаночку:
Любенько, любо, любов'ю,
любляночку” (Л. Голота)**

Епіфора

повтор однакових звуків, слів,
словосполучень наприкінці
суміжних віршованих рядків, строф,
речень, абзаців, розділів твору.

Наприклад:

“Виють собаки, **віщуючи недолю**,
і небесні птиці літають уночі над
селом і **віщують недолю**. І реве
худоба вночі, і **віщує недолю**” (О.
Довженко).

В.А.Чабаненко

головний чинник милозвучності
української мови **закон**
урівноваження кількості
голосних і приголосних звуків у
мовленнєвому потоці.

формальним вираженням милосвучності

передусім чергування голосних і приголосних.

- ❑ чергуванні *і / й, у / в* (що належать до кореня) на початку складу, який збігається з початком слова (*імовірний / ймовірний, учити / вчити*);
 - ❑ чергуванні *і / й, у / в* на межі префікса й кореня (*іменування / найменування, навчати / навчати*);
 - ❑ варіюванні зворотної частки (постфікса) *ся / сь, часток же / ж, б / би, лише / лиш, хоча / хоч*;
 - ❑ наявності чи відсутності протетичного приголосного (*вулик / улик* – "Микола Джеря" І.С.Нечуя-Левицького);
 - ❑ варіюванні дієслівних форм *робимо / робим, ходити / ходить*;
-

продовження

- варіюванні прикметникових форм, а також і займенникових та числівникових прикметникового оформлення *у червоному / у червонім, у тому / у тім, в одному / в однім*;
 - варіюванні форм *гуляє / гуля, білії / білі* (стилістично забарвлене);
 - варіюванні прислівникових форм *знов / знову, позад / позаду, поперед / попереду, відтіля / відтіль*;
 - вставних *і, о, е* у сполученні приголосних;
 - приставному *і* у словах зі складними звукосполученнями: *Ільвів, ізнайти*.
-

Завдання щодо вивчення милозвучності української мови

- 1) визначити конкретні фонетичні параметри, які сприяють милозвучності або її забезпечують;
 - 2) встановити, чи однакові ці критерії для носіїв різних мов;
 - 3) вважати милозвучність суто науковим поняттям, чи естетичним, чи тим і тим одночасно;
 - 4) дати відповідь на питання, чи існує загальнолюдське розуміння милозвучності"
-